

(Ενδεικτικές απαντήσεις)
ΔΙΔΑΓΜΕΝΟ ΚΕΙΜΕΝΟ

A.1.α.

1. Σωστό
2. Λάθος
3. Λάθος

A1.β.

ἄνθρωπος → β, δ
ζῶον → α, γ.

B.1. Σε ένα ζωολογικό του έργο Περί τὰ ζῶα ιστορία ο Αριστοτέλης γράφει ότι πολιτικά (με μεταφορική, βέβαια, σημασία) είναι τα ζῶα που αναλαμβάνουν και διεκπεραιώνουν όλα μαζί μια κοινή δραστηριότητα: ως πολιτικά όντα μνημονεύει – εκτός από τον άνθρωπο – τη μέλισσα, τη σφήκα, το μυρμήγκι και τον γερανό. Τα χαρακτηρίζει πολιτικά, με την έννοια ότι και συμβιώνουν με άλλα του ίδιου είδους και αναλαμβάνουν να φέρουν σε πέρας όλα μαζί μια στοιχειώδη κοινωνική δραστηριότητα που θα βοηθήσει στην επιβίωση του είδους, αλλά δεν έχουν τον έναρθρο λόγο και τη λογική σκέψη. Διευκρινίζει, βέβαια, ότι υπάρχει διαφορά ανάμεσα στις πολιτικά οργανωμένες κοινωνίες των ανθρώπων και στις υποτυπώδεις συμβιωτικές σχέσεις των υπόλοιπων ζωντανών οργανισμών. Αυτό δηλώνεται από το ποσοτικό επίρρημα συγκριτικού βαθμού μάλλον.

Συνεχίζοντας επισημαίνει ότι η φύση δεν κάνει τίποτε χωρίς σκοπό· όλες οι φυσικές διεργασίες κάπου αποβλέπουν. Πρόκειται για φράση που επαναλαμβάνει ο Αριστοτέλης σε πολλές πραγματείες του. Υποστηρίζει ότι στη φύση τίποτε δεν γίνεται μάταια, τα πάντα εξυπηρετούν ορισμένη σκοπιμότητα, από την οποία και νοσηματοδοτούνται: ...εἰ μὴθὲν μάτην ποιεῖ ἡ φύσις. Ἐνεκά του γὰρ πάντα ὑπάρχει τὰ φύσει, ἢ συμπτώματα ἔσται τῶν ἔνεκά του (αν είναι αλήθεια ότι η φύση τίποτε δεν κάνει στην τύχη. Όλα, αλήθεια, τα φυσικά όντα υπάρχουν για κάποιον σκοπό, ή είναι τυχαία παραστρατήματα εκείνων που υπάρχουν για κάποιο σκοπό - Περί ψυχῆς, 434a3132).

Στην ανάπτυξή της η θεωρία αυτή ονομάστηκε αριστοτελική τελολογία. Προνομιακός χώρος της τελολογίας είναι η βιολογία. Σχεδόν όλα τα παραδείγματα που φέρνει ο φιλόσοφος αντλούνται από την έμβια φύση· γίνεται αναφορά στα σχήματα των δοντιών, που είναι όπως είναι για να εξυπηρετούν την πρόσληψη και επεξεργασία των τροφών, στις στοχευμένες ενέργειες μυρμηγκιών και μελισσών για την επιβίωση της κοινότητάς τους, στην ύπαρξη και λειτουργία των φύλλων χάριν των καρπών. Βασίζεται, λοιπόν, ο Αριστοτέλης στη βιολογία και επεκτείνει το τελολογικό ερμηνευτικό μοντέλο του και σε άλλα πεδία των φυσικών επιστημών. Ο Αριστοτέλης αναφέρεται στην ειδοποιό διαφορά του ανθρώπου από τα υπόλοιπα έμβια όντα· μόνο ο άνθρωπος διαθέτει λόγον με τη διπλή σημασία του όρου, δηλαδή με τη δυνατότητα ομιλίας (έναρθρος λόγος) και με τη δυνατότητα της λογικής σκέψης, της διάνοιας, του λογικού, του ορθού λόγου (ενδιάθετος λόγος), που εκφράζεται με τον έναρθρο λόγο και την ομιλία. Η λέξη λόγος χρησιμοποιείται συχνά για να δηλωθούν α ξεχώριστες μεταξύ τους η λογική (ως ιδιαίτερο γνώρισμα του ανθρώπου και ως διανοητική δραστηριότητα) και η γλώσσα (ως σύστημα σημείων και ως συγκεκριμένη έκφραση). Στο συγκεκριμένο χωρίο ο λόγος αντιδιαστέλλεται προς την φωνήν, και, συνεπώς, έχει ενισχυμένη τη σημασία της γλώσσας (χωρίς να χάνεται βέβαια η σημασία της ανθρώπινης λογικής). Έτσι, η πολιτική κοινωνία των ανθρώπων διαφοροποιείται από τη συμβιωτική κοινότητα των υπόλοιπων έμβιων όντων στη μορφή και στην ποιότητα της επικοινωνίας που εξελίσσεται μεταξύ των μελών των διάφορων

ομάδων συνύπαρξης. Αυτό συμβαίνει, γιατί η φύση έδωσε μόνο στον άνθρωπο τον λόγον με τον οποίο υπερνικά τους περιορισμούς του αισθητού κόσμου, επειδή τον προόρισε να ζήσει σε πόλη. Με τον λόγον, μπορεί να δηλώνει το συμφέρον και το βλαβερό, το δίκαιο και το άδικο, να επικοινωνεί με τους συνανθρώπους του, να σκέφτεται, να εκφράζει τις σκέψεις και τα συναισθήματά του, να συλλαμβάνει αφηρημένες ηθικές έννοιες και αξίες και να διατυπώνει ηθικές κρίσεις, καθώς και να διαμορφώνει, με τους συνανθρώπους του, νόμους, η ύπαρξη των οποίων αποτελεί απαραίτητη προϋπόθεση, για να υπάρχουν πολιτικές κοινωνίες και να συμβιώνουν τα μέλη τους αρμονικά. Επομένως, ο λόγος δεν μπορεί να νοηθεί εκτός κοινωνίας και ο άνθρωπος χάρη στον λόγον έχει τη δυνατότητα να συγκροτεί πόλεις και να δημιουργεί πολιτισμό, που καλύπτουν βιολογικές, ψυχικές, συναισθηματικές και πνευματικές ανάγκες και να πραγματώνει τον ύψιστο σκοπό που του έχει ορίσει η φύση, δηλαδή την ευδαιμονία που είναι το αποτέλεσμα της αυτάρκειας (το εὖ ζῆν). Χωρίς τον λόγον ο άνθρωπος δεν θα ήταν σε θέση να αντιληφθεί τις ιδιαίτερες ανάγκες που προκύπτουν από τη συμβίωσή του, να επινοήσει και να επεξεργαστεί θεσμούς και νόμους.

Με αυτές τις αναφορές λοιπόν, ο Αριστοτέλης καταδεικνύει ότι ο άνθρωπος είναι πολιτικό ον που μπορεί να ευδαιμονεί σε μια οργανωμένη πολιτεία.

B2. Ο Επίκτητος παρουσιάζει ιεραρχικά το πρωταρχικό γνώρισμα της ανθρώπινης ύπαρξης, δηλαδή την ιδιότητα του ανθρώπου («Τὸ πρῶτον ἄνθρωπος»). Τον καλεί να σκεφτεί τη μοναδικότητα της ανθρώπινης ύπαρξης, όπως επιτάσσουν οι ανάγκες της συγκεκριμένης του εποχής. Το πλέον ουσιώδες στοιχείο της ανθρώπινης ύπαρξης είναι η προαίρεσις («τοῦτο δ' ἔστιν οὐδὲν ἔχων κυριώτερον προαιρέσεως») στην οποία υποτάσσονται όλα τα άλλα «υποτεταγμένα» και η ίδια δεν μπορεί να υποδουλωθεί «αδούλευτον» και να υποταχθεί «ανυπότακτον».

Στη συνέχεια καλεί κάθε άνθρωπο να αναλογιστεί από ποια όντα έχει διαφοροποιηθεί χάρη στον λόγο. Η ειδοποιός διαφορά του ανθρώπου από τα ζώα, τόσο τα θηρία, όσο και τα εξημερωμένα ζώα, είναι ο λόγος, δηλαδή η ομιλία και η λογική («Κεχώρισαι θηρίων, κεχώρισαι προβάτων»). Ο λόγος, όμως, είναι κάτι που έχει ο άνθρωπος κοινό με τους άλλους ανθρώπους και με τους θεούς. Οι Στωικοί εκκινούν από τη θεωρία του προσωκρατικού Ηράκλειτου για τον Λόγο ως ρυθμιστική αρχή που διέπει την πραγματικότητα και συνδέει με σχέσεις αναλογίας όλα τα όντα. Ο λόγος εδώ είναι θεϊκός, μια αιώνια ενεργητική δύναμη του σύμπαντος, υλική και παραγωγική όπως ένα σπέρμα, είναι ταυτόσημη με το πῦρ και τη φύση. Ως μέρος αυτής της φύσης ο άνθρωπος μοιράζεται τον λόγο· και οφείλει να ζει «ακολουθώντας τον λόγο και τη φύση».

Ο άνθρωπος αποτελεί μέρος του Θεού και είναι το μοναδικό αυτεξούσιο και ελεύθερο ον που μπορεί να αντιληφθεί τη θεία πρόνοια και να προσαρμόσει οικειοθελώς τη ζωή του στο φυσικό γίγνεσθαι. Είναι σε θέση να κατανοεί και να αποδέχεται τη θεϊκή δύναμη που οργανώνει τον κόσμο, ώστε να συντονίζει τη ζωή του με αυτήν, ενεργώντας συνειδητά και ελεύθερα. Ο λόγος καθιστά τον άνθρωπο ικανό να ερμηνεύει και να κατανοεί το σύμπαν και τον εαυτό του και να αντιλαμβάνεται την αιτιοκρατία και τη νομοτέλεια του σύμπαντος. Έτσι, ο ολοκληρωμένος – διανοητικά και ηθικά – άνθρωπος συμμορφώνεται με το φυσικό δίκαιο, αποδέχεται τα γεγονότα, υποτάσσεται στο σύνολο και δεν μέμφεται τον Θεό ή τους συνανθρώπους του για τα δεινά που παθαίνει. Οι άνθρωποι πρέπει να αντιλαμβάνονται την ωφέλεια όσων συμβαίνουν και να νιώθουν ευγνωμοσύνη, γιατί τα πάντα είναι προσεκτικά σχεδιασμένα από τη θεία πρόνοια. Στο πλαίσιο όλου και μέρους, το μέρος πρέπει να υποτάσσεται στο όλο.

Βασικό χαρακτηριστικό γνώρισμα του ανθρώπου για τον Επίκτητο είναι η ιδιότητα του να είναι πολίτης του κόσμου («ἐπὶ τούτοις πολίτης εἶ τοῦ κόσμου καὶ μέρος αὐτοῦ»). Ασφαλώς δεν υπήρχε κάποιο παγκόσμιο κράτος, ώστε η έννοια του πολίτη να έχει κυριολεκτική σημασία· και ο κόσμος εννοείται με στωική σημασία, ως ένα ενιαίο

σύνολο που διέπεται από τον φυσικό νόμο και τη λογικότητα. Η συγγένεια του θεού με τον άνθρωπο σχετίζεται με την έννοια του κοσμοπολιτισμού. Μέσω του ρητορικού ερωτήματος, ο Επίκτητος παρουσιάζει το καθήκον, την αποστολή του πολίτη – συγκεκριμένα του «πολίτη του κόσμου». Ο άνθρωπος είναι μέρος του σύμπαντος, όπως και όλα τα πλάσματα που βρίσκονται σε αυτό. Ο Επίκτητος προτρέπει τον μαθητή

του να σκέφτεται τον εαυτό του ως πολίτη του κόσμου και ως μέρος του, και μάλιστα ως μέρος που δεν υπηρετεί, αλλά ηγείται. Η διάκριση αναφέρεται στη διαφορά του ανθρώπου από τα ζώα, τα οποία δεν έχουν λογική, τα καθιστά ύπηρετικά μέρη του κόσμου («οὐχ ἔν τῶν ὑπηρετικῶν, ἀλλὰ τῶν προηγουμένων· παρακολουθητικός γὰρ εἶ τῆ θείᾳ διοικήσει καὶ τοῦ ἑξῆς ἐπιλογιστικός»).

Αντίθετα, ο άνθρωπος είναι ελεύθερος και ενεργεί για τον εαυτό του, χάρη στον λόγο, συμμετέχει στη θεϊκή φύση και καθίσταται προηγούμενο μέρος του κόσμου. Στον λόγο θεμελιώνεται η συγγένεια του ανθρώπου με τον θεό και τους συναθρώπους του και χάρη σε αυτόν συνειδητοποιεί ότι αποτελεί μέρος μιας οικουμενικής «κοσμοπόλης» και ενός συνολικού σχεδίου. Μάλιστα, τονίζει την υποχρέωση αυτή με μια παρομοίωση, που εμπεριέχει ένα εμπειρικό παράδειγμα: ο πολίτης πρέπει να ενεργεί όπως θα ενεργούσε το χέρι ή το πόδι, αν είχαν λογική, αν μπορούσαν να κατανοήσουν ότι αποτελούν μέλη ενός συνόλου, του σώματος: δεν θα έκαναν τίποτα χωρίς να το ανάγουν στο σύνολο. Γιατί, αν τα μέλη του σώματος χαρακτηρίζονταν από λογική ικανότητα, ώστε να κατανοήσουν τη δομή της φύσης, πώς είναι φτιαγμένο το σώμα και πώς λειτουργεί, δεν θα επιθυμούσαν ούτε θα επέλεγαν κάτι χωρίς να λάβουν υπόψη το σύνολο, στο οποίο ανήκουν, γιατί θα αντιλαμβάνονταν ότι το μέρος πρέπει να υποτάσσεται στο όλο. Ο «πολίτης» αντιστοιχεί στο μέλος του σώματος – το χέρι ή το πόδι – και η «πόλη», δηλαδή ο κόσμος, αντιστοιχεί στο σώμα. Μέσα από ένα απλό, εμπειρικό παράδειγμα, ο Επίκτητος προσπαθεί να καταστήσει εύληπτη τη θέση του, ότι ο πολίτης πρέπει να βλέπει τον εαυτό του ως αναπόσπαστο κομμάτι του κόσμου και να λειτουργεί πάντα με αναφορά στο σύνολο. Η παρομοίωση παραπέμπει στις στωικές ιδέες του κοσμοπολιτισμού και της θείας πρόνοιας.

Ενδεικτικές γλωσσικές επιλογές:

Ο Επίκτητος, για να παρουσιάσει το ρόλο του ανθρώπου της εποχής του, χρησιμοποιεί προτρεπτικό, διαλογικό και προφορικό ύφος.

Σε αυτό συντελεί η χρήση του ρητορικού ερωτήματος «Τίς οὖν ἐπαγγελία πολίτου;». Επιπλέον, μέσω της παρομοίωσης «ἀλλ' ὡσπερ ἄν, εἰ ἡ χεὶρ ἢ ὁ πούς λογισμὸν εἶχον καὶ παρηκολούθουν τῆ φυσικῆ κατασκευῆ, οὐδέ ποτ' ἄν ἄλλως ὥρμησαν ἢ ὠρέχθησαν ἢ ἐπανενεγκόντες ἐπὶ τὸ ὅλον» ο Επίκτητος προσπαθεί να καταστήσει εύληπτη τη θέση του, ότι ο πολίτης πρέπει να βλέπει τον εαυτό του ως αναπόσπαστο κομμάτι του κόσμου και να λειτουργεί πάντα με αναφορά στο σύνολο. (Η παρομοίωση παραπέμπει στις στωικές ιδέες του κοσμοπολιτισμού και της θείας πρόνοιας.)

Επιμέρους γλωσσικές επιλογές του Επίκτητου για την παρουσίαση του ανθρώπου της εποχής του και τον ρόλο του στον κόσμο:

Χρήση προστακτικής (σκέψαι, σκόπει...)

Χρήση του β' ενικού προσώπου (εἶ, κεχώρισαι...)

Χρήση του ἤ ως διαζευκτικό: ἡ χεὶρ ἢ ὁ πούς... οὐδέ ποτ' ἄν ἄλλως ὥρμησαν ἢ ὠρέχθησαν ἢ ἐπανενεγκόντες ἐπὶ τὸ ὅλον / ὥρμησαν ἢ ὠρέχθησαν

Χρήση του ἤ ως συγκριτικό, όπως καταλαβαίνουμε από τη συγκριτική λέξη ἄλλως (=διαφορετικά) και η μετοχή ἢ ἐπανενεγκόντες.

B3.

1. → δ
2. → α
3. → ε
4. → β
5. → στ

B4α.

1. → ε
2. → δ
3. → ζ
4. → β

5. →α

6. →στ

B4β.

προηγουμένων: Η ομιλία του προηγούμενου εισηγητή ενθουσίασε το κοινό.

αδούλευτον: Η ποδοσφαιρική ομάδα αποδείχτηκε αδούλευτη, αφού δεν κατάφερε να ανταποκριθεί στις απαιτήσεις του πρωταθλήματος.

B5. Στο παράλληλο κείμενο ο Ευάγγελος Παπανούτσος αναλύει την έννοια της προαίρεσης και της βούλησης («Όπου προαίρεση ... βούληση»). Ο άνθρωπος έχει την ελεύθερη επιλογή και ταυτόχρονα και τη βούληση που έχει ηθικό περιεχόμενο («μόνο στον άνθρωπο ...έχομε προαίρεση»). Επιλέγει ελεύθερα σύμφωνα με τις επιθυμίες του. Βέβαια όντας κοινωνικό ον και ομαλά ενσωματωμένο στο κοινωνικό σύνολο, έχει αφομοιώσει συγκεκριμένες συμπεριφορές και πράττει αυτόματα στην καθημερινότητά του. Η «χωρίς σκέψη» πράξη έρχεται σε αντίθεση με την συνειδητή και έλλογη επιλογή του ανθρώπου, σύμφωνα με τον Επίκτητο, μια θέση συγγενής με τη θέση του Αριστοτέλη, ο οποίος θεωρεί την προαίρεση κύριο στοιχείο της ηθικής αρετής. Στη συνέχεια ο Ευάγγελος Παπανούτσος διαφοροποιεί τον άνθρωπο από τα υπόλοιπα έμβια όντα επισημαίνοντας ότι τα ζώα «ορέγονται» επιδιώκοντας την κάλυψη των βιοτικών αναγκών και δεν διαθέτουν την ηθική προαίρεση.

Αντίστοιχα και στη στωική φιλοσοφία, ο Επίκτητος κατέστησε την προαίρεση λέξη-κλειδί και θεμελιώδη όρο στην ηθική του διδασκαλία, προσδίδοντάς της μέγιστη σημασία. Προέρχεται από το ρήμα προαιρούμαι: επιλέγω, προτιμώ ένα πράγμα αντί για ένα άλλο. Είναι ένας σημαντικός όρος της αρχαίας ηθικής φιλοσοφίας, κεντρικός στον Αριστοτέλη και σε Στωικούς όπως ο Επίκτητος. Εκτός από τη γενική σημασία της προτίμησης, στον Επίκτητο σημαίνει την ελεύθερη βούληση, την ελεύθερη στοχαστική επιλογή ενεργειών που συγκροτεί τον ηθικό χαρακτήρα του ανθρώπου. Είναι κυρίως μία κρίση, η έλλογη ικανότητα να επιλέγουμε και να αποβλέπουμε στα αποτελέσματα των πράξεών μας. Προϋπόθεση για την προαίρεση είναι η διαίρεση των πραγμάτων σε αυτά που εξαρτώνται από εμάς (τα έφ' ήμῖν) και σε αυτά που βρίσκονται πέρα από τις δυνάμεις μας (τα άπροαίρετα, τα οὐκ έφ' ήμῖν) και είναι αδιάφορα για εμάς και την επίτευξη της ευδαιμονίας. Η προαίρεση είναι το σημαντικότερο από τα έφ' ήμῖν, γιατί εμπεριέχει όλα τα άλλα. Συμπυκνώνει την έννοια της προσωπικής ευθύνης που φέρει ο άνθρωπος για τις πράξεις και τις ηθικές επιλογές του, το ηθικό του χρέος, την ευθύνη για το καλό και το κακό. Επομένως, ένα άλλο στοιχείο που προσδίδει βαρύνουσα σημασία στην έννοια της προαιρέσεως, είναι το γεγονός πως είναι άρρηκτα συνυφασμένη με την έννοια της ελευθερίας, η οποία είναι θεμελιώδης στη φιλοσοφία του Επίκτητου. Η προαίρεση προβάλλεται ως το σημαντικότερο, το κυρίαρχο γνώρισμα του ανθρώπου (κυριώτερον), στο οποίο υποτάσσονται όλα τα άλλα (υποτεταγμένα) και η ίδια δεν μπορεί να υποδουλωθεί ούτε να υποταχθεί (αδούλευτον καί άνυπότακτον)· είναι αυτή που κυβερνά όλα τα υπόλοιπα, είναι η ανώτερη ικανότητα. Η έννοια της προαιρέσεως αναφέρεται τόσο στη βούληση όσο και στη διάνοια, συνδέεται με την έννοια της επιλογής (άρα και του λόγου), η οποία ενυπάρχει στον άνθρωπο ως έλλογο ον.

Συμπερασματικά, σύμφωνα με τους δύο φιλοσόφους η έννοια της προαίρεσης αποτελεί χαρακτηριστικό γνώρισμα του ανθρώπου και έχει ηθικό περιεχόμενο στις πράξεις του· γίνεται μέσω της λογικής και έχει ηθική χροιά. Η προαίρεση είναι ταυτόχρονα πνευματική και ηθική και από αυτήν πηγάζουν όλες οι σκέψεις του ανθρώπου, οι επιθυμίες και οι πράξεις του.

Γ1. Γιατί αν δανειστούμε χρήματα, θα μπορέσουμε / θα είμαστε ικανοί με (προσφέροντας) μεγαλύτερο μισθό να προσελκύσουμε όλους τους ξένους πεζοναύτες που υπηρετούν σε αυτούς (στον αθηναϊκό στόλο). Γιατί η δύναμη της Αθήνας μπορεί να αγοραστεί (να είναι αγοραστή) περισσότερο παρά (να είναι) οικεία (στηριγμένη στους πολίτες της)· αντίθετα, η δική μας θα μπορούσε λιγότερο (πιο δύσκολα) να το πάθει αυτό, επειδή στηρίζεται περισσότερο στα σώματά μας παρά στα χρήματα.

Γ2. Σύμφωνα με την άποψη των Κορινθίων, η νίκη της Πελοποννησιακής Συμμαχίας μπορεί να επιτευχθεί για πολλούς λόγους. Αρχικά επειδή οι σύμμαχοι διαθέτουν αριθμητική υπεροχή και υπερτερούν σε πολεμική πείρα έναντι των αντιπάλων τους (πρώτον πλήθει... πολεμική). Έπειτα, επειδή όλοι τους ανεξαιρέτως είναι πειθαρχημένοι και εκτελούν τις διαταγές στο ακέραιο (όμοίως πάντα ...ίόντας). Ακόμη και στο ναυτικό, όπου οι Αθηναίοι υπερέχουν, οι Πελοποννήσιοι μπορούν να ετοιμάσουν στόλο με τα χρήματα που διαθέτει ο καθένας τους, αλλά και με τα χρήματα του κοινού τους ταμείου που υπάρχουν στην Ολυμπία και στους Δελφούς (ναυτικόν...Ὀλυμπία χρημάτων). Αν δηλαδή οι Πελοποννήσιοι δανειστούν τα παραπάνω χρήματα, θα μπορέσουν με αυτά προσφέροντας μεγαλύτερο μισθό να πάρουν με το μέρος τους όλους τους ξένους ναύτες που υπηρετούν στον Αθηναϊκό στόλο (δάνεισμα. . . ναυβάτας). Το πιο σημαντικό όμως σύμφωνα με την άποψη των Κορινθίων, είναι ότι η δύναμη της Αθήνας πιο πολύ αγοράζεται με χρήματα παρά στηρίζεται στους πολίτες της, σε αντίθεση με τη δύναμη των Πελοποννησίων που στηρίζεται περισσότερο στην πρόθεση τους να δώσουν και τη ζωή τους για την νίκη.

Γ3α. Ἐγὼ δὲ νῦν καὶ ἀδικούμενος τοὺς πολέμους ἐγείρω.

Γ3β. ἀμυνόμεθα: **ἄμυναι**
καταθησόμεθα: κατάθου
ἐπικρατήσαι: **ἐπικράτησον**
προύχοντας: **πρόσχες**
πολλά: **πλέονα /πλέ(ι)ω**

Γ4α. ἔχοντες: επιρρηματική αιτιολογική μετοχή, συνημμένη στο υποκείμενο του ρήματος ἡμεῖς, λειτουργεί συντακτικά ως επιρρηματικός προσδιορισμός της αιτίας στο ρήμα ἐγείρομεν
ἐπικρατήσαι: τελικό απαρέμφατο ως υποκείμενο της απρόσωπης έκφρασης εἰκὸς (ἐστί) - ετεροπροσωπία
πλήθει: δοτική της αναφοράς στο προύχοντας
μισθῶ: δοτική του μέσου στο τελικό απαρέμφατο ὑπολαβεῖν
τοὺς ναυβάτας: αντικείμενο του τελικού απαρεμφάτου ὑπολαβεῖν
ἢ οἰκεία: β' ὅρος σύγκρισης από το μᾶλλον (συντακτικά λειτουργεί ὅπως και ο α' ὅρος σύγκρισης, ως κατηγορούμενο στο υποκείμενο του ρήματος ἡ δύναμις)

Γ4β. Οἱ Κορίνθιοι ἔλεγον τούτους (σφᾶς) δὲ τότε καὶ ἀδικουμένους τὸν πόλεμον ἐγείρειν.

ἢ

Οἱ Κορίνθιοι ἔλεγον αὐτοὶ δὲ τότε καὶ ἀδικούμενοι τὸν πόλεμον ἐγείρειν. (με βάση το νόημα του κειμένου και το Εισαγωγικό Σημείωμα είναι ταυτοπροσωπία).